Bijlage – voortgang onderhandelingen initiatiefvoorstel inzake EU-Kiesakte

Conform de vastgestelde afspraken informeert de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties u over de voortgang van de onderhandelingen over de hernieuwing van de Europese Kiesakte.[1] Dit aanvullend op eerdere momenten waarop u bent geïnformeerd over de voortgang op dit dossier.[2]

Nederland heeft in de onderhandelingen in Raadsverband geïntervenieerd conform het kabinetsstandpunt en de uitkomst van het debat met uw Kamer hierover op 21 juni 2022.[3] De Europese Kiesakte staat nog als discussiepunt geagendeerd in de Raad. Er is op korte termijn geen besluitvorming voorzien. De Raad besluit in dit dossier met unanimiteit. Ook moeten de lidstaten afzonderlijk goedkeuring geven overeenkomstig nationale grondwettelijke bepalingen.

Sinds de laatste voortgangsrapportage[4] is er in de Raadswerkgroep Algemene Zaken (GAG) onder het Belgisch voorzitterschap op 18 juni 2024 op technisch niveau gesproken over een aantal deelonderwerpen uit het voorstel, te weten: cluster 3: Selectie van kandidaten en geslacht; cluster 4: Publicatie van de verkiezingsuitslagen en cluster 5: Gemeenschappelijke standpunten m.b.t. verkiezingscampagnes.

Ten aanzien van cluster 3 (artikel 10, lid 1 van het EP-initiatiefvoorstel) heeft Nederland (NL) aangegeven het voorstel niet te kunnen steunen. NL is er voorstander van dat de kandidatenlijsten een goede afspiegeling van de samenleving vormen. Echter vindt NL dat de selectieprocedure een interne aangelegenheid is van politieke partijen. Dit vanwege de waarde die NL hecht aan de uit de vrijheid van vereniging voortvloeiende onafhankelijke positie van politieke partijen. Daarnaast heeft NL twijfels over de uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid.

NL heeft twijfels uitgesproken ten aanzien van cluster 4 (artikel 20 van het EP-initiatiefvoorstel). Dit artikel gaat uit van de introductie van een Europese verkiezingsautoriteit, in verband met het elders in het voorstel opgenomen voorstel voor transnationale kieslijsten. NL is geen voorstander van transnationale kieslijsten, conform motie Strolenberg c.s.[5] De vraag is waarom het zonder transnationale lijsten nodig zou zijn om de verkiezingsuitslag op Europees niveau te laten vaststellen. Ten aanzien van artikel 20, lid 1 vraag NL zich af hoe de voorgestelde taak van de Europese verkiezingsautoriteit bij het afkondigen van de verkiezingsresultaten van de nationale kiesdistricten zich verhoudt tot de bevoegdheden van de nationale verkiezingsautoriteit (de Kiesraad). Ten aanzien van artikel 20, lid 2 heeft NL aangegeven dat voor NL de nationale verkiezingsautoriteit de verkiezingsuitslag bij zijn zitting openbaar maakt. NL heeft geen bezwaren bij het vervolgens publiceren in de *Official Journal of the European Union*. De nationale verkiezingsautoriteiten zouden geautoriseerd kunnen worden te publiceren in het journal.

Ten aanzien van cluster 5 (artikel 17, lid 2 en 3 van het EP-initiatiefvoorstel) heeft NL aangegeven dat het niet kan instemmen met het bindende karakter van het voorstel. In NL zijn campagnes van politieke partijen nauwelijks gereguleerd, met uitzondering van transparantieverplichtingen in het kader van verkiezingen. NL is daarom terughoudend over het bindende karakter van dit voorstel. Politieke partijen hebben in NL op dit moment de keuze of zij op het campagnemateriaal vermeld willen hebben met welke Europese politieke partij zij banden onderhouden. NL vindt dit passend in het kader van de autonomie van politieke partijen. NL is daarom geen voorstander dit verplicht te stellen (artikel 17 (2)). Ook vraagt NL zich af wat dit betekent voor partijen die niet of nog niet tot een Europese politieke partij behoren. Het zou onwenselijk zijn als voor partijen verschillende verplichtingen gelden. Wel steunt NL de achterliggende gedachte dat partijen zo helder mogelijk communiceren richting kiezers aan welk programma en aan welke Europese politieke partij zij zijn verbonden. NL vindt het van belang dat informatie over verkiezingen voor iedereen toegankelijk is en stelt informatie ook op die manier beschikbaar (digitaal toegankelijk, via verschillende kanalen, met gebarentolk, begrijpelijke taal, etc.). NL is er voorstander van dat politieke partijen hier ook rekening mee houden in hun campagnematerialen, maar is gezien de beperkte regulering van campagnes in NL terughoudend als het gaat om het bindende karakter van artikel 17 (3).

Uit de discussie over de clusters concludeerde het voorzitterschap dat er nog te veel bezwaren bestaan bij lidstaten. Het Belgisch voorzitterschap heeft voorgesteld om de discussie onder het

[1] Kamerstukken II 2021/22, 36104, nr. 3.
[2] Kamerstukken II 2023/24, 22112, nr. 3934.
[3] Kamerstukken II 2021/22, 36104, nr. 2.
[4] Kamerstukken II 2023/24, 22112, nr. 3934.
[5] Kamerstukken II 2021/22, 36104, nr. 6.

Hongaars voorzitterschap op technisch niveau per cluster voort te zetten. Het is op dit moment aan het Hongaarse voorzitterschap om de volgende stappen in het proces te bepalen.